SÄÄTIÖIDEN JA RAHASTOJEN NEUVOTTELUKUNTA RY
DELEGATIONEN FÖR STIFTELSER OCH FONDER RF

Eduskunnan lakivaliokunnalle HE 228/2016 vp

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ HE 228/2016 VP EDUSKUNNALLE LAIKSI RAHANPESUN JA TERRORISMIN RAHOITTAMISEN ESTÄMISESTÄ, LAIKSI RAHANPESUN SELVITTELYKESKUKSESTA SEKÄ ERÄIKSI NIIHIN LIITTYVIKSI LAEIKSI.

Säätiöiden ja rahastojen neuvottelukunta (SRNK) kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja toteaa, että on hienoa, että lainvalmistelussa on näin otettu huomioon myös kolmannen sektorin toimintaan kohdistuvat mahdolliset muutospaineet ja hallinnollisen byrokratian lisääntyminen uuden sääntelyn myötä.

Esityksen ensimmäisenä tavoitteena on, että lainsäädännössä otetaan aiempaa selkeämmin huomioon neljännen rahanpesudirektiivin riskiperusteinen lähestymistapa sekä viranomaisten että ilmoitusvelvollisten toiminnassa. Toisena tavoitteena on yhdenmukaistaa viranomaisten toimivaltuuksia ja lisätä viranomaisten välistä yhteistyötä sekä luoda toimiva ja mahdollisimman kustannustehokas kansallinen järjestelmä sen varmistamiseksi, että yritysten omistajista ja tosiasiallisista edunsaajista on olemassa tieto keskitetyssä rekisterissä.

Kansainväliset kolmannen sektorin edunajajat ovat olleet huolissaan siitä, että uusi sääntely vaarantaisi säätiöiden ja yhdistysten toimintamahdollisuuksia sekä ylikorostaisi yleishyödyllisten kansalaisjärjestöjen haavoittuvuutta terrorismin tuelle ja rahanpesulle hyödynnettävinä toimijoina. Suomessa säätiöt tunnustetaan erityisen merkittäväksi osaksi kansalaisyhteiskuntaa, ja niiden toimintamahdollisuuksia on juuri haluttu vahvistaa uudistamalla säätiölakia (487/2015) entistä paremmin säätiötoimintaa tukevaksi.

Valtioneuvosto vahvisti periaatepäätöksellä 6.3.2014 uuden kansallisen terrorismitorjunnan strategian vuosille 2014–2017. Strategiaan sisältyy yhtenä toimenpiteenä terrorismin rahoittamisen torjunta. Tavoitteena on luoda operatiivisten toimijoiden yhteistyöverkosto, joka kehittää tiedonvaihtoa liittyen terrorismin rahoituksen torjuntaan. Tehokkaan tiedonvaihdon ja valvonnan avulla voidaan huolehtia siitä, etteivät viranomaisten tekemät kolmannen sektorin (kansalaisjärjestöt, voittoa tavoittelemattomat yhteisöt ja kansainväliset kansalaisjärjestöt) rahoittamispäätökset osaltaan edesauta terrorismin rahoitusta tai varojen välittymistä terrorismiin.

Esityksessä on painotettu vaatimusta siitä, että yhdistykset ja säätiöt tuntevat tosiasialliset edunsaajansa. Esityksessä säätiön tosiasiallisena edunsaajana pidetään säätiörekisteriin merkittyjä hallituksen ja hallintoneuvoston jäseniä. Lisäksi todetaan, että säätiössä päätösvaltaa käyttää yleensä hallitus, joka toimii sen lakimääräisenä edustajana. Säätiössä ei ole omistajia tai jäseniä, joten säätiöllä ei koskaan voi olla äänimäärään tai omistusosuuteen perustuvaa tosiasiallista edunsaajaa. Hallituksen lisäksi määräysvalta voi olla hallintoneuvostolla, joka nimittää säätiön hallituksen, vahvistaa säätiön

Fredrikinkatu / Fredriksgatan 61A, 00100 Helsinki / Helsingfors
www.saatiopalvelu.fi • info@saatiopalvelu.fi • (09) 6818 949

toimintasuunnitelman ja valvoo sen toimintaa. Tästä syystä esityksessä on katsottu, että säätiöiden osalta tosiasiallisina edunsaajina pidetään hallituksen ja hallintoneuvoston jäseniä. Yhdistysten edunsaajana pidettäisiin pääsääntöisesti yhdistysrekisteriin merkittyjä hallituksen jäseniä.

Vaikka säätiöissä ylintä päätösvaltaa käyttävätkin hallintoneuvosto tai hallitus, säätiön edunsaajina ne voivat uuden säätiölain mukaan olla vain poikkeuksellisesti: säätiölain mukaan säätiön hallintoneuvosto ja hallitus kuuluvat säätiön lähipiiriin. Lähipiirisäännökset puolestaan ovat uudessa säätiölaissa äärimmäisen tiukat eikä säätiön tarkoituksena voi olla taloudellisen edun tuottaminen lähipiiriin kuuluvalle.

Lisäksi Säätiöiden ja rahastojen neuvottelukunta on vakiinnuttanut suomalaisten (apuraha)säätiöiden toimintaa ohjaavaksi itsesääntelyksi *Hyvän säätiötavan* ja *Säätiön hyvän hallinnon* ohjeet. Nämä kansainvälisestikin arvostetut itsesääntelyperiaatteet edellyttävät säätiöiltä kaikessa toiminnassaan läpinäkyvyyttä ja hallinnon avoimuutta, mikä parhaiten ehkäisee myös rahanpesua ja edistää terrorismin vastaista toimintaa. Näin ollen suomalaisten säätiöiden ja yhdistysten käyttäminen terrorismin rahoittamisen tai rahanpesun välineenä on äärimmäisen vaikeata.

SRNK pitää esityksessä ehdotettuja toimia rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi oikeutettuina eikä usko niiden esitetyssä muodossa kaventavan yleishyödyllisten säätiöiden ja yhdistysten toimintamahdollisuuksia.

Helsingissä, 18. marraskuuta 2016

Säätiöiden ja rahastojen neuvottelukunta –
Delegationen för stiftelser och fonder